

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Oponentský posudek bakalářské práce Martina Neudörfla

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Štichauer, PhD.

Oponent: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.

Ústav románských studií FF UK

Název bakalářské práce: Systém relativních zájmen v hovorové francouzštině

Obsah práce. Předmětem předkládané bakalářské práce je analýza míry akceptability různých typů nekodifikovaných forem vztažných vět v současné francouzštině. V teoretické části práce (str. 9-34) autor velmi poučeně prezentuje kodifikované i nekodifikované formy vztažných vět a vysvětluje jejich fungování. K vlastnímu výzkumu autor využívá především internetový dotazník (str. 44-86), ale konkrétní příklady jednotlivých typů relativní subordinace vyhledává rovněž pomocí sond do internetových diskusních fór, která by měla představovat odraz užití mluvené francouzštiny (str. 37-44). Základními analyzovanými faktory jsou věk respondentů a velikost sídla, v němž žijí, ale v závěrečné kapitole je představen také návrh možné korelace s faktorem regionálního původu respondentů (str. 75-86).

Hodnocení obsahu práce a náměty k diskusi. Téma předkládané bakalářské práce je obtížné, avšak jeho zpracování v teoretické i v empirické části je velmi zdařilé a výrazně přesahuje běžný standard úrovně tohoto typu akademických prací. Obtížnosti tématu pak odpovídá i neobvyklý rozsah práce (90 stran + bibliografie). V teoretické části práce je autor nejen schopen koherentně prezentovat velmi komplikovaný problém typologie relativní subordinace a syntetizovat rozmanité bibliografické zdroje (např. na str. 31), ale dokáže daný problém zasadit do širšího kontrastivního a typologického rámce (např. na str. 21 nebo 27) a zaujmout i kritický postoj k referenčním zdrojům (např. na str. 17). Na teoretickou část plynule navazuje část empirická, v jejímž úvodu autor formuluje hypotézy, které odrážejí snahu zaplnit mezery v dosavadním výzkumu a analyzovat různé faktory, které mohou hodnocení míry akceptability daného jevu ovlivňovat (např. na str. 35). Prezentace získaných výsledků je přehledná a komplexnost přístupu se projevuje i v tom, že kromě primárních sociolingvistických faktorů autor v jednotlivých případech komentuje aspekty další, např. ne/životnost antecedentu na str. 64 nebo emocionální zaujetí respondentů (str. 46). Autor konstatuje vliv obou základních sociolingvistických faktorů na hodnocení míry akceptability zkoumaného jevu a poukazuje rovněž na vliv ustálenosti (frekvence) daného obratu (např. na str. 52). V případě faktoru regionálního původu respondentů formuluje autor na základě analýzy dat hypotézu možného vlivu typologie relativní subordinace daných regionálních jazyků na větší toleranci jejích nekodifikovaných variant ve francouzštině (str. 84-85).

Vzhledem k celkově zdařilé prezentaci obsahu výzkumu se následující připomínky a náměty k diskusi týkají v podstatě pouze vyhodnocování relevance získaných výsledků:

1. autor opakovaně generalizuje získané výsledky na celek „francouzské společnosti“ (např. na str. 45, 48, 67 nebo 73); toto konstatování je sporné – přestože je získaný vzorek 164 respondentů pro určení základních tendencí dostačující, výsledky

- zobecnitelné na úroveň „francouzské společnosti“ by bývaly vyžadovaly řádově vyšší počet respondentů, který je mimo možnosti dané práce;
2. slovně charakterizovaná škála (str. 44) je pro respondenty velmi srozumitelná a postihuje zároveň několik faktorů – frekvenci daného jevu („*sporadiquement*“, „*rare*“ atd.), jeho stylovou charakteristiku („*langage familier*“ atd.) a gramatičnost/akceptabilitu; tato multifaktorovost však zároveň paradoxně snižuje statistickou vyhodnotitelnost získaných dat;
  3. jak jsme uvedli výše, analyzovaný vzorek 164 respondentů je pro daný účel postačující; v úvodu prezentace jednotlivých grafů zobrazujících hodnocení míry akceptability v závislosti na obou hlavních sociolingvistických faktorech by však bylo vhodné připomenout, že se u faktoru velikosti sídla jedná o 157 respondentů a u věkového faktoru o 155 respondentů; v popiskách jednotlivých sloupců grafů by pak bylo záhodno uvést absolutní hodnoty, k nimž daná procentuální data odkazují, protože např. průkaznost vzorku 79 respondentů (věk 15-25 let) je vyšší než průkaznost vzorku 30 respondentů (35+; u tohoto vzorku by pak neškodilo uvést alespoň přibližné věkové složení – názory čtyřicátníků se mohou velmi lišit od názorů šedesátníků); údaje o absolutních hodnotách citelně chybí zejména v závěrečném srovnání tří regionálních skupin (str. 75-76); kromě toho by měla být v dotazníku položena otázka, zda mluvčí považují francouzštinu za svůj rodný jazyk (a jednotlivé typy nestandardní relativní subordinace by bylo dobré v dotazníku promíchat, aby se snížila možnost vzájemného ovlivňování jejich hodnocení);
  4. autorovy důvody vyloučení faktoru vzdělání z dotazníku jsou pochopitelné, přesto by však tento faktor neměl být z analýzy výsledků úplně odstraněn – vzhledem k tomu, že statisticky je míra vzdělání lidí žijících ve městech vyšší než u lidí na venkově, lze oprávněně předpokládat, že tento faktor může názory respondentů zásadně ovlivnit – velikost sídla tedy může být pouze nepřímý ukazatel k faktoru určujícímu.

Formální náležitosti práce a její úprava. Práce je přehledně strukturována, pouze v kapitole 3.3.4 bylo vhodné přidat další úroveň členění (např. systematizaci podle typu konstrukce), aby byla prezentace méně lineární a více hierarchizovaná. Autor používá pro členění práce desetinné třídění, avšak vnitřní odkazy nejsou příliš časté, přestože by jejich přítomnost výrazně posílila koherenci práce. Celkové vizuální úpravě práce by rovněž prospělo respektování některých typografických norem, např. odstranění „vdov“ a „sirotků“, tedy samostatných řádků zbývajících na konci strany nebo na jejím začátku (str. 12, 16, 25 aj.). Je také obvyklé neponechávat na konci řádků jednopísmenné předložky a spojky (*v*, *a* atd.). Pokud jde o čísla poznámek pod čarou, v českém typografickém úzu jsou na rozdíl od francouzštiny uváděna za interpunkcí (tedy např. ¹). Na konci poznámek pod čarou se obvykle píše tečka, stejně jako za zkratkou *str.* (např. pozn. 2 na str. 9 a dále). Metalingvistické užití slov je vhodné uvádět kurzivou.

Práce je psána kultivovaným a syntakticky (a terminologicky) velmi hutným jazykem; jazykové chyby a překlepy nejsou příliš časté (*mluvený jazyk* na str. 7, *Guriaud* na str. 11 a 24, *tendece*, *au place*, *rélatif* v citaci na str. 14, *je parles* na str. 28 atd.); jména je pak v českém textu obvyklé skloňovat - např. *analýza kanadských korpusů E. Schafrothq* (tento autor je mužského pohlaví, srov. str. 35). Bohatá syntax textu někdy vede k jejímu přetížení, takže vznikají věty na hranici srozumitelnosti – buď příliš dlouhé (např. na str. 9 nebo 12) nebo s nejasnými anaforickými vztahy (např. na str. 9 není jasné, k čemu se vztahuje přičestí *vysvětlující*). Autor má tendenci podobně jako ve francouzštině oddělovat některé anteponované konektory nebo příslovečná určení od zbytku věty čárkou (např. *Konečně*, ... na str. 11, 17, *Mimo jiné*, ... str. 23 aj.) a naopak neoddělovat věty vztažné na obou stranách

(např. na str. 15, 16 v pozn. 18 aj.). Čárky někdy chybí také před důsledkovou spojkou *a tudíž* (str. 12, 13) aj.

Zásadnější formální připomínky se týkají pouze bibliografie – jak jsme konstatovali výše, autor využívá velmi rozmanitých a bohatých bibliografických zdrojů, včetně starších publikací (např. Falot 1839), k odkazování na ně však směřuje dva různé systémy, které se vzájemně vylučují: a) odkazování pomocí autora a roku (tomu by odpovídala závěrečná strukturace seznamu literatury s rokem vydání v úvodu odkazu) a b) odkazování pomocí plného bibliografického odkazu v poznámce pod čarou. Někdy se s oběma systémy setkáme dokonce na jedné a téže straně (např. str. 10, 15 aj.). Kromě toho jsou tyto odkazy někdy nekompletní – např. u Léard 1982 na str. 25 chybí odkaz na stranu, stejně jako v odkazu na C. Blanche-Benveniste v poznámce na téže straně. Na straně 14 pak autor odkazuje pouze pomocí názvu, a v závěrečném seznamu literatury chybí Wagner 2005, na nějž autor odkazuje např. na str. 15. Chybná je rovněž forma bibliografického odkazu na internetové zdroje (zejména v kapitole 3.2.1 prezentující diskusní fóra) – datum citování je třeba uvádět systematicky, protože internetové zdroje se neustále mění. V závěrečném seznamu literatury je pak nepřijatelné uvádět u článků stažených z časopiseckých databází (persee.fr, revues.org atd.) místo plného bibliografického odkazu pouze odkaz na zdrojovou internetovou stránku. Překládání cizojazyčných citací není obvykle nutné; pokud se však autor pro tuto variantu rozhodne, je nutno věnovat zvýšenou pozornost terminologii – např. *régime* není v češtině *režim*, ale *předmět* (*přímý* nebo *nepřímý*), viz str. 24 nebo 27. Z terminologického hlediska by si ostatně zasloužil bližší upřesnění také výraz „hovorová francouzština“, uvedený již v názvu práce – v české lingvistické tradici je totiž hovorový jazyk mluvenou variantou *spisovného* jazyka; z provedeného výzkumu ale vyplývá, že jsou analyzované konstrukce považovány za nestandardní, nespisovné.

Navzdory výše uvedeným formálním výhradám považuji předkládanou bakalářskou práci za výjimečně zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 2. 9. 2013

PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.